

BRANKO ČOPIČ: Tábora u tajné jeskyně

Začátkem tohoto školního roku přišel do vesnice Lipová nový učitel: zlostný, už postarší muž, kterého pro opilství přeložili z blízkého městečka za trest na vesnici. Sotva ho děti první den uviděly, když přišel do třídy nevyspalý, pomačkaný, podmračený a zlostný, nastal zděšený šepot.

" S tím si asi užijeme. Ten nebude jako naše paní učitelka Lana."

" Má jen ten nos, červeně jako paprika."

" Co si to vrčíš?" zeptal se Strejce Jovan, který s ním seděl v jedné lavici.

" Nic. Náš nový učitel se jmenuje Paprika. A řekni to dál."

" Co si to šeptáte, no?" zahřměl na nejbližšího žáka, který se právě chystal poslat zprávu dál, a ten, aniž si pořádně uvědomil, co dělá, vyskočil z lavice a ztuhl na místě jako solný sloup.

" Co si to tady šeptáte?"

" Prosím, pane učiteli Papriko, oni říkají , že jste Paprika."

" Paprika? Kdo to řek?"

" Prosím, tam někdo za mnou."

Protože všichni žáci postupně Paprikovi tvrdili, že to slyšeli z lavice za sebou, blížil se strašný učitel pomalu, ale jistě k poslední lavici.

" Já jsem to řekl," odpověděl rozhodným hlasem.

" Ty?"

" Já."

Chlapcův tvrdý hlas a pevný pohled opilce (neboť učitel byl stále opilý) ještě více rozduřily. Zavřeštěl jako opice:

" Tak ty tady proti mně šteješ ! No jen počkej ! Ty, dlouhej !" křikl na zcepenělého Strejce, "okamžitě mi přines zvenku nějakou pořádnou lískovku."

Strejcovy nohy se samy od sebe rozhýbaly a vynesly svého pána ze třídy ven. Když už šel kolem venkovní zdi, podíval se na sebe do okna a sám si ušetřil pořádný pohlavek.

" Zbabělče. Sám jsi neměl odvalu se přiznat a nechal jsi klidně kamaráda, aby to za tebe odnes. A ještě jdeš pro rákosku, kterou ho bude ten bídál mlátit. Za to zasloužíš ještě jeden pohlavek."

Strejc se znova pohrdavě zašklebil na svou tvář ve skle a zavrčel sám pro sebe :

" Paprika ! Náhodou je to na něj jako ušitý. Vůbec to není hloupá přezdívka."

Celá ves Lipová stejně jako všechny okolní stráně byla obrostlá stovkami keřů, proto pro pravou lískovku nebylo třeba jít daleko. Pod prvním trsem, kde už pomalu dozrávaly oříšky, si Strejc uvědomil, v jak těžké situaci se ocitl. Ať se rozhodl pro kterýkoliv prut, každý se mu zdál příliš nebezpečný.

" Tenhle? Ale ne. takovým mě mlátil děda . S tím to bolí, joj !" Dotkl se jiného, ale hned zase ruku odtáhl.

" Ne, ne, ten taky ne. Je sice slabý, ale přilne. Něčím podobným mě honili kolem kostela, když jsem vybíral vrabčí hnízda. Nohy jsem měl z toho celý modrý."

Nakonec se rozhodl pro jednu úplně suchou větev. Z bohatých zkušeností nasbíraných na vlastních zádech věděl, že suché pruty se nejsnáze přelomí, většinou hned po první ráně.

" Přesně tohle jsem hledal."

Sotva se vrátil do třídy, učitel na něho podrážděně křikl:

" Tos byl pro rákosku na severním pólu? Cos tam tak dlouho dělal?"

" Nic. Já byl hned tady za rohem v lesíku," odpověděl mu Strejc s atk nevinnou tváří, že třída přes veškerý strach vyprskla smíchy. Učitel švihl do vzduchu přinesenou rákoskou, aby vyzkoušel, jak je pružná, ale přelomila se mu v ruce. Učitel Paprika skočil po Strejcovi tak bleskově, že nestačil úlekem ani vydechnout, a jen koukal na zbytek rákosky, kterou mu Paprika strkal pod nos :

" Tal tohle je ta tvoje rákoska?"

" Ne-e," polekaně špitl dlouhán. " to je jen půlka z mý rákosky."

" Dostaneš tedy i půlku toho, co patřilo tvému kamarádovi." Učitel se rozběhl k poslední lavici, zjevně rozhodnut vyplácet rukou. Ale Jovan na něj nečekal. V mžiku skočil na otevřené okno a jako míč vyletěl ven.

" Hopla!" neudržel Strejc nadšený výkřik.

Učitel přiskočil k oknu, vyklonil se ven, rozhlédl se a potom se obrátil ke třídě, v obličeji celý rudý:

" Chyťte ho. Všichni za ním. Okamžitě !"

Celá třída jako by čekala jen na tento rozkaz; vyřítila se do posledního žácka ven, co nejdál od učitele. Děti mizely přes dvůr směrem k hustému školnímu lesíku, v němž šťastně zmizel uprchlík.

" Chyť ho ! Drž ho !"

" Hele, tamhle je !"

Paprika se díval ze dveří, ale pronásledovatelé mu brzy zmizeli v křovinách a ze všech sil se překřikovali. Zajíc, vyplašený ze spánku, vyběhl pod nízkým keřem a namířil si to někam doprava. Strejc se rozběhl za ním.

" Tam je, tam. Nadběhni mu. Musíme ho chytit !"

Děti stále ještě pokřikovaly, jako by pronásledovaly uprchlíka, ale ve skutečnosti se už pustily do trhání oříšků, které samy vypadávaly z nazlátlých kalíšků. Prozřetelný Strejc se však posadil do koruny vlašského ořešáku a vytrvale hulákal:

" Drž ho, hele, támhle ! A tam je ještě jeden, shod' ho kamenem. Počkej, já ti sehnu větev...!"

Náš uprchlík, udýchaný a zrudlý, už zatím doběhl k Prokopovu hvozdu. Když míjel starou hrušku nad hrobem svého prapraděda, zbojníka Jovana, sedl si do zažloutlé podzimní trávy a pohladil drsný náhrobní kámen.

" Prapradědo, já jsem přišel za tebou. Dám se taky ke zbojníkům."

Ticho. nad povstalcovým hrobem jen tiše ševelí hruška svým drobným listím, ale novopečenému zbojníkovi se zdá, že ho jeho dávný předek vidí a slyší. Do očí mu dojetím vhrkly slzy a celý kraj před ním se začal nebezpečně chvět a rozplývat.

" nenechám se pro pravdu mlátit. Schovám se tady ve Hvozdu, tam, kde byla ta uhlířská koliba, ve který jsi se bránil," vysvětloval obšírně náhrobnímu kameni.

O pravdě slýchal občas mluvit dospělé, ale i když někdy přesně nevěděl, o čem se to vlastně hovoří, cítil, že pravda je něco jako dobro. A byl přesvědčen, že zachránit Strejce před výpraskem bylo dobré a kamarádké. Tato jistota jej naplňovala podivnou silou a radostí a dodávala mu odvalu, aby se sám samotinký vydal do hlubin pustého lesa.

" A teď si jdu najít místo pro svůj zbojnický tábor."

III

Strejc se ve skutečnosti jmenoval Stevo, ale ve vsi mu říkali Strejc, protože byl ze všech dětí nejdelší a vypadal jako nějaký společný strejček školní drobotiny. Kromě toho stále nosil kalhoty, vestu a slaměný klobouk svého hubeného strýce, který jej živil a vychovával. V chalupě žil ještě děda Alexa, sveřepý, mrštný chlapík, který na rozdíl od dobrosrdečného strejčka našemu dlouhánovi občas nalupal.

Výškou se Strejc podobal svému bratranci, statnému venkovskému mladíku Nikoletovi Bursačovi. kdykoliv se spolu potkali, Nikoletina dobrosrdečně prohodil:

" Nazdar, kamaráde Strejci."

Když se večer po útěku Jovan vracel z Hvozdu, Strejc mu šel přes pastviny naproti.

" Člověče, co teď budeš dělat? Paprika je na tebe rozpálenej víc než ta nejpálivější paprika, a až zítra přijdeš do školy, přerazí o tebe rákosku."

" Já taky do žádný školy nepudu."

Strejc na něj vykulil oči. Taková geniální myšlenka by ho v životě nenapadla. Nepůjdeš do školy, nedostaneš výprask. jak prosté.

" Ale co budeš dělat?" napadlo ho potom.

Jovan se na něho vesele podíval:

" Neměj starost. Už jsem si to všechno promyslel. Ráno si vždycky vezmu do tašky učení a oběd, jako bych šel do školy, a až půjdu kolem Hvozdu..."

" Vylezeš na strom !" vpadl mu do řeči Strejc, který zaáchranu před všemi nepříjemnostmi a každým nebezpečím hledal na stromě.

" Ne, ne," zavrtěl Jovan přezíravě hlavou. " Půjdu do lesa, budu jako zbojník. V Prokopově hvozdu je jeden palouk, takový údolíčko, já jsem ho pojmenoval Pánev, a tam budu tábořit."

" Páni ! Já se k tobě přidám, jen co dostanu od Papriky první vejprask !" zvolal nadšeně Strejc.

" Ten tě čeká už zítra."

" Aspoň to budu mít za sebou. Když mě Paprika třeba jen jednou praští, v tu ránu mě máš na tý své Pánvi, a potom ať nás na ní třeba upečou."

" Beru tě, jsi prima kámoš. A až se budou odpoledne kluci vracet ze školy, přidáme se k nim, aby to doma vypadalo, jako že se odtud vracíme také."

Nazítří, jak jsme už zjistili, dostal Strejc lískovkou kvůli Dunaji a okamžitě utekl do Prokopova hvozdu, aby se taky dal ke zbojníkům.

Když se po prvním dnu společného zbojnicení vraceli zpátky do vsi, uvažovali, koho z dalších vylupaných žáků přijmout do své party.

" Holky v žádném případě, " prohlásil Strejc a bojovně si narazil svůj odrbaný klobouk do čela.

" A proč?"

...

" Kouká jako sůva, ani okem nemrkne !"

...

" No tak, to nevím," upřímně se přiznal Strejc. " Co já vím, ta mlčí, i když dostává vejprask. To já zas ne. Já dělám takovej povyk, že se tím pokaždý proslavím a polovina vesnice se seběhne k našemu baráku." Než došli domů, probrali ještě další žáky, kdo je jaký a kdo se hodí na zbojníka. Při rozchodu Strejc slíbil, že začne sbírat vojsko.

...

" Abys věděl, řekneme to na tebe učitelovi, že nás strašíš," hádavě zapištěla jedna školačka.

" A já už do školy chodit nebudu, abys věděla. Nenechám se pohlavkovat jako ty," odpověděl lstivě Strejc.

" Náhodou já jsem vůbec nedostala, ale Džoko Úprk, ten byl bit jako žito," zlomyslně opáčila hádalka.

" A kdo ještě dostal?"

" A just ti to neřeknu."

" Protože to nevíš. Nevíš, nevíš, tak je to."

" Náhodou vím. Dostali Džoko Úprk a Lazar Kocour, abys věděl. Koukal bys, jak jim namlátil A ještě je nechal hodinu po škole." Lstivý Strejc nic víc nepotřeboval. Důležité bylo vědět, kdo ve škole dostal výprask a jací hrdinové přicházejí v úvahu pro jejich partu. A že to byli právě Úprk a Kocour, dva správní kluci ze čtvrté třídy, mohl si Strejc blahopřát. Úprk a Kocour byly pochopitelně přezdívky. Úprk ji získal za to, že klusem přicházel ze školy i do školy, a běžel dokonce, i když byl volaný k tabuli. jednou mu na jakémsi procesí svěřili kříž, který měl nést před knězem, ale sotva ho dostal do rukou, rozběhl se kolem kostela, takže báby začaly vyděšeně křičet jedna přes druhou:

" Chyťte ho, chce ukrást pánbíčka !"

Procesí se tím pochopitelně pokazilo. Džoko dostal výprask a přezdívku Úprk.

...

Náš předvídavý Strejc opět zalezl do úkrytu a vyhlížel oba hrdiny, kteří zatím mrzutě čekali ve školním vězení, až jim vyprší trest.

První se na obzoru ukázal Džoko Úprk. Hnal se po silnici, jako by ho pronásledoval roj včel, vzteklý pes nebo hlídač Lijan s holí v ruce.

" Stůj !" vykřikl na něho dlouhý Strejc a udýchaný Džoko, dřív než se mohl zastavit, ještě dvakrát oběhl kolem Strejce a ještě chvíli poklusával na místě. Potom si zavelel:

" Zastavit stát !" A stál.

" Tas dneska dostal vejprask, vid'ŕů optal se Strejc.

" Kamaráde, našvihal mi, kam moh, i po nohách, po mejch nožkách rychloběžkách, " vesele odpověděl Úprk a ohlédl se, jako by měl učitele za patami. " Jak se to k tobě, člověče, tak rychle doneslo, ještě rychlej, než jsem stačil přiběhnout ?"

" Hele, šel bys se mnou někam, kde už tě nikdy nikdo nebude mlátit?ů začal ho lákat Strejc.

" Že se ptáš. Hned. V tu ránu. Pojd', jdeme. Já ho mám plný zuby !"

A Džoko se rozběhl po cestě.

" Hej, stůj, kam letíš ?"

" No přece tam, kde mě nikdo nebude mlátit," houkl Úprk a poklusem se zase vracel.

" A kde to podle tebe je?"

" No...vždyť jsi mi to ještě neřek. Tak kde je to ?"

Když mu Strejc řekl všechno a Jovanovi a o Pánvi, Džoko si jen vesele hvízdal a zamířil odhodlaně k Prokopovu hvozdu.

"Ententýky, dva špalíky,

my se dáme na zbojníky." Za chvíli se na cestě objevil i Lazar Kocour.

...

Strejc vyrazil a křikl:

" Stůj, macku!"

Lazar polekaně uskočil stranou, ale rychle se vzpamatoval a bojechtivě vyjel:

" Chceš se prát, jo? tak pojd' !"

" Pcha ! Už jednou jsi dneska dostal nářez, " začal se mu posmívat Strejc, ale rychle dodal: " Na na tvém místě bych se příště takovému učiteli vyhnul."

" Vždyť taky jo," vzplanul prehlivý Kocour.

" A co chceš dělat?"

" Však já si doma na půdě něco vymyslím. Vždycky, když si potřebuju něco vymyslet, tak se nahoře zavřu a myslím."

" Pojd' do naší party, a nemusíš si nic vymejšlet, " navrhl mu Strejc a znova začal vyprávět o Jovanovi a o táboře, který si na

Pánvi vybudují. Kocourovi se zablýskly oči.

" Páni, víš co všechno si tam můžeme udělat? Teď mě nech ! Okamžitě lezu na půdu a budu si tam vymejšlet. Ahoj zítra ve Hvozdu !"

Parta mladého zbojníka Jovana pomalu rostla. Dva dny po Kocourovi a Úprkovi přivedl Strejc do tábora nového člena - Nika Čulibrka. Ten salutoval po vojensku a pozdravil po anglicku:

" Helou, boys !"

nikův otec Mile, zvaný Majkl, pracoval dlouhá léta v Americe jako horník,...

IX

Pro malou skupinku vzbouřenců začaly ty nejzajímavější dny. Stavěli si svůj zbojnický tábor....

XI

... Tohle bylo jídlo, které se připravovalo ve volné přírodě a jedlo se, když měli chuť a jak chtěli, a nikdo je k ničemu nenutil. " já jím nejradši brambory tak, že přitom skáču po jedný noze," mudroval Džoko Úprk. " Ale kvůli tomu jsem doma dostával. Vezmu si bramboru, zatočím s ní, chci ji strčit do pusy, ale to už na mě děda vytáhne prut a švihá mě po nohách."

" Já asi taky budu hledat nějaký prut, protože při tomhle poskakování sníš celý kotel," začal se trochu bát opatrný Strejc.

XVII

Po onom dnu, kdy Lunja tak naléhala, aby dostala bití, a potom utekla oknem, se učitel Paprika rozběsil úplně. Do třídy vpadl podnapilý a hněvivý, podezíravě se díval na poděšené žáky, potom přiskočil k některé lavici a zeptal se vylekaného kluka:

" Chceš dostat bití?"

Když chlapec řekl, že nechce, začal se mu posmívat:

" Chlapeček nechce, nemá chuť ! No počkej, já ti ukážu, že budeš chtít. Honem, nastav dlaň, já ti dám, něco mi odmítat. Mně se nesmí odporovat !"

Potom se obrátil k dalšímu žákovi se stejnou otázkou a ten polekaný osudem svého kamaráda řekl, že bití chce. Načež s učitel zase rozzuřil:

" Tak ta jsi jako ta zpropadená holka. napřed se děláš, jako bys bůhvíjak toužil po výprasku, a když ho máš dostat, utečeš mi oknem. Dostaneš za to okno, kterým chceš vyskočit, i za skákání. Obojí je zakázaný.

Vzduchem hvízdal prut, zvedl se prch, ozval se řev bitého kluka a zamračený Paprika si už zase vyhlížel další oběť.

" Co ty, pačesáči, chceš bejt bit ?"

Nešťastník nevěděl, co má odpovědět, protože ať řekne ano nebo ne, dostane v každém

případě, proto mlčí a jako želva zasune hlavu mezi ramena. dělá, jako by v životě neuměl říci ani á.

"Tak ty jsi chudinko němej, neumíš mluvit," škodolibě si ho dobíral Paprika, " tak počkej, prut promluví za tebe."

A když si takto do sytosti vylil vztek na nevinných dětech, stoupl si za stolec a pohrdavě bručel:

" Pro vás, vesnický divochy, je každého moudrého slova škoda. Patříte do lesa a hlídat kozy, ne do školy." Děti, polekané každodenními výprasky, zase začaly chodit za školu.

Dlouhonosý Strejce pilně vybíral mezi uprchlíky ty nejlepší, shromažďoval je a vodil do tábora na Pánvi. Každý nový přírůstek ohlásil nejprve Jovanovi.

" Jovane, tady je další nováček. Předevčírem dostal našviháno, včera ho našli schovaného v křoví za chalupou a dneska ráno mi slíbil, že nás nezradí. odved' ho, at složí přísahu."

Vylupaný kluk vesele odklusal na zbojníkův hro, kde přísahal věrnost partě, a úprkem se hnál zpátky do tábora, aby si mohl do sytosti prohlížet všechny Kocourovy vynálezy.

XVIII

Věčně opilý učitel Paprika si nakonec přece jen všiml, že ve čtvrté třídě mu žáků nějak moc ubývá. Proto začal každodenně zjišťovat docházku, což dřív nikdy nedělal, a brzy zjistil, že mu chybí stále titíž žáci: Jovan, Úprk, Kocour, Nik Čulibrk a Lunja. Později začalo uprchlíků přibývat.

" Asi to bude proto, že si rodiče nechávají děti doma, aby jim teď, na podzim, pomáhaly na polích, barbaři jsou to," meditoval učitel.

Když už to trvalo dlouho, vydal se jednoho dne za starostou, tlustým Valjušou. Doma nebyl, a ani tam za ním nešel. Věděl, že ho zaručeně najde v hospodě. Učitel si poručil sklenku mizerné slivovice, které se tady říkalo špinka, a obrátil se ke starostovi:

" Valjušo, ti tvoji divoši neposílají děti do školy. Podívej se, tady je seznam. Už je to dávno, co jsem je viděl naposledy." Valjušo vzal seznam, prohlédl si jej a zavrčel:

" Ještě dneska si je nechám zavolat a pohrozím jim, že budou platit pokutu...Hej, hospodský, je tady někde hlídač Lijan?"

...

Večer se všichni pozvaní venkované shromáždili ve starostově domě, plni obav a nejistoty, co zase na nich bude ten zatracený Valjušo chtít. Dlouho čekat nemuseli. Starosta se na ně přísně podíval a zahromoval:

" Co to má znamenat, vy burani, prej neposíláte děti do školy. Víte, že budete platit pokutu?"

"Burani" se na sebe překvapeně podívali. první se vzpamatoval Strejcův děda Alexa a

zakrákal jako vrána: " Co nám to povídáš? Aspoň můj vnuk chodí do školy už před východem slunce."

" A náš Džoko denně utíká do školy, až se za ním prach zvedá," pochvalovala si Úprkova matka.

" A můj Lazar se teď tak změnil, že bez školy nevydrží ani v neděli; když už nemůže dovnitř, chodí aspoň kolem a učí se na školním dvoře," oznámil kolář.

...

"A neviděl jsi je přes den někde na pastvinách, kde si děti nejraději hrajou...na slepou bábu, na krvavý koleno a ještě...ještě..., na co jsme si to hráli před třiceti, čtyřiceti lety, vzpomínáš, koláři?"

" Na Rusy a na Turky !" vykřikl děda Alexa. " Vzpomínáš si, hlídači, tas byl Osman-paša a já jenerál Skoleljev. A když jsem útočil na Pleven, rozbil jsem ti nos."

" Eh, to jsou hry starý už přes padesát let," mávl hlídač přezíravě rukou. " Dneska si kluci hrajou na Francouze a na Němce, ale teď už jsem je dlouho nikde neviděl."

" To znamená," zakončil všechno vyptávání starosta, " že se někde schovávají. Lijane, bylo by dobře, kdybys ty uprchlíky vyčenichal, a potom je pochyťáme přímo v jejich doupěti."

Je pravda, že uprchlíky mohli pachytat doma, každý večer se přece kluci vraceli, a napráskat jim každému zvlášť, ale kdoví jaká podivná dětinská touha po troše dobrodružství se probudila v těch dospělých lidech, kteří od dob svého dětství znali jen jednotvárnou dřinu a starost o rodinu. O možnosti, že každý zvlášť napráská svému nezdarovi a pošle ho do školy, nikdo neuvažoval.

" Ech, jen až já toho svýho vykutálenýho kluka dopadnu !" vykřikl děd Alexa. " Ne abyste je šli chytat beze mě."

" Mně to taky řekněte včas," ozval se kolář.

" I já bych byl rád při tom," přidal se Majkl Čulibrk, Nikův otec.

" Tak tedy dobře. Bude vypátráno a vám dáno služebně na vědomí," zahlásil hlídač a vojensky se postavil do pozoru. " Pochytáme je jako myši. Jen si připravte pruty, rákosky, opasky, opratě a plivněte si do dlaní, protože vejprasků bude jako máku."

" Ohoho, už mě svrbí ruka," těšil se Strejcův děda. " Ale musíme to udržet v tajnosti."

Rozešli se, už byla tma. Všichni tajemní a mlčenliví. A nazítří se vydal lstivý hlídač na výzvědy, aby objevil, odhalil a vyzradil skrývající se uprchlíky.

XX

Lstivý hlídačLijan potřásl lahví se slivovicí, něco z ní upil a potom začal potřásat i hlavou a přemýšlet nahlas: " Kdybych já jen věděl, kde se ti kluci schovávají. Hmhm, kde jsem se to

schovával já, když jsem byl malej? Tenkrát, jak to bylo... když jsem ukradl tátovi bambitku...jo, zalezl jsem do kopřiv. tak to zkusím. Prolezu všechny kopřivy ve vsi."

"Počkejte, darebáci. až vás chytím, hůl o vás přerazím !"

Hlídač musí honit děti z cizích sadů, z vinic, odhánět je od vody, aby tam nechytaly ryby (protože někdy je i hlídačem ryb), a kdyby kluky napadlo, že budou lovit medvědy, musel by před nimi i ty huňáče chránit. Čertovská práce, ale co můžeš dělat. Proto není divu, že takový hlídač, věčně válčící s dětmi, i sám časem zdětinští a začne se zabývat všelijakými dětskými lumpárnami, výmysly a uličnickými kousky. Dokáže číhat ve vysoké trávě jako kocour mstitel, protáhne se plotem, schová se tak dobře, jako by si hrál na schovávanou, a když je třeba, vyšplhá se třeba i na strom, a to ještě s holí a torbou, což už je něco. To v jeho letech hned tak každý nedokáže.

Náš Lijan byl právě takový hlídač. Už přes třicet let bojoval s venkovskou drobotinou. První kluci, které proháněl s holí v ruce kolem plotů, jsou už dávno dospělí lidé a hlídač teď stráží ves před jejich syny. Pochopitelně že když nechytí otce, těžko teď doháněl syny, ale těšil se, že aspoň jejich vnuky jednoho dne polapí. A to pak bude nářez, ty můj bože nebeský - za dědy, za otce, i za ně samé !

XXIII

Ve vesnici se chytalo proti uprchlíkům veliké spiknutí. Jeho centrem byl dům pana starosty, v tom domě jedna sednice a v té sednici sám tlustý Valjušo.

" Našel jsem je ! Našel jsem je ! Schovávají se v Prokopově hvozdu !"

Bylo rozhodnuto, že útočníci obklíčí tábor našich zbojníků ze všech stran a na dané znamení se společně vrhnou na uprchlíky, aby je mohli co nejsnáze a v co největším počtu pochyťat. Útok bude velet sám starosta Valjušo, bývalý rakousko- uherský poddůstojník. Za první světové války byl na frontě a bojoval u řeky Soči, jedenáctkrát vedl Bosence do útoku na italské pozice, zúčastnil se dokonce i bitvy u Caporetta, kde bylo zajato na sto tisíc Taliánů. Z toho všichni usoudili, že má potřebné zkušenosti i rpůpravu k pochyťání sice nepočetné a špatně vyzbrojené, ale zato fikané zbojnické tlupy.

" Ať si každý s sebou vezme odpovídající zbraň !" přikazoval a radil svému pestrému vojsku.

" Co je to odpovídající zbraň ?" ptala se babička Váky Širokého.

" To je zbraň, která odpovídá dotyčnému nepříteli," vysvětloval starosta Valjušo. " Když jdeme na uprchlé kluky, ozbrojíme se opasky, holemi a biči. V nejhorším postačí i pádná dlaň a dlouhá ruka, která uprchlíka chytí za krk a potom mu pořádně napláčá na zadek."

" Když je to tak, budu si muset s sebou vzít nějaký delší žebřík," plácl se lehce do čela Strejcův děda Alexa.

" CO? Ty mlátíš vnuka žebříkem?" zeptal se starosta a pohlédl na starce s obdivem.

" Ale né, jak ho znám, určitě mi uteče na nejbližší strom a já už nemám tu obratnost, abych se tam za ním bez žebříku dostal."

" To je v pořádku," pochválil ho starosta. " Už staří národové používali při dobývání měst žebříků."

" To zase náš kluk, jak zavětrí nebezpečí, brání se tím, že hází kamení." To se ozvala nějaká tetka. " Vezmu si pro jistotu starý umyvadlo, abych si chránila hlavu."

" I štíty staří bojovníci nosili." pochválil ji starosta.

" A jáse ozbrojím lahví plnou dobré slivovice," oznámil slavnostně hlídač Lijan.

XXV

Z Prokopova hvozdu se vlekla po cestě podivná kolona. Dvojice svázané provazem vycházely jedna za druhou a mlčky kráčely vpřed.

...

" To učitel Paprika na důstojnost koukat nebude a zmlátí je, až budou modrý," zlomyslně odpověděl starosta. " To ale bude mela !"

*

Na závěr jen jedna klukovina, kterou žáci z Lipové obšťastňovali svého učitele.

Jednou, bylo to rok před válkou, přivedli kluci Kušlu na školní dvůr a jezdili na něm za školní kůlnou. Když zazvonil zvonek, úprkem se hnali do třídy a někdo v legraci vzal Kušlu za hřívu a pobídl ho:

" Kušlo, pojď se taky učit."

Kušla byl obecní kůň, volně se potulující po okolí. Doslovně:

Kušla byl ve stravě zcela nevybíravý. V zimě dokázal sníst slaměnou střechu kdejaké venkovské chajdy, ohlodat ovocný strom... ..Kušla byl mírnější než kterékoliv jiné dobytče ve vsi. Proto se na něm učily jezdeckému umění celé generace kluků... Poslušný kůň se nedal dvakrát přemlouvat a klidně šel za chlapci až do třídy. tady napřed očichal houbu a křidu, ukousl si kousek rákosky a potom odkráčel za tabulí. Zřejmě si myslel, že za ní by nejspíš mohly být jesle plné sena. V tu chvíli však vpadl do třídy jeden opozdilec a křikl:

" Honem na místa, učitelů jde !"

Stále nazlobený a napitý Paprika vešel do třídy a už ode dveří si přeměřil ztichlé žáky:

" Rychle modlitbu : Otče náš, jenž jsi..."

Najednou mu hlas uvízl v krku. Uviděl Kušlu, jak ho pozoruje za školní tabulí. Zaraženě začal znova se zdviženým prstem:

" Otče náš, jenž jsi... Co je to tamhle?"

V poslední lavici vstal Strejce, a jako by myslel, že učitel ukazuje na mapu vedle tabule, pohotově odpověděl:

" To je, pane učiteli, Balkánský poloostrov."

" Co?" ještě víc se vytřeštil učitel, který si nebyl jistý, zda mu jeho podroušený stav nevyvolává vidiny, nebo je-li tam to zvíře skutečně.

" To, co na mě tak pitomě kouká, nemůže být Balkánský poloostrov ! Co je to, ptám se tě ?"

Strejce tedy začal odpovídat jako při hodině přírodopisu. Odhodlaně spustil:

" Prosím, pane učiteli, to je domácí zvíře, které slouží k tahání a které nám dává kůži a srst...a ..."

" Vejprask, osle jeden !" vykřikl učitel a hnál se ke stolku, aby vzal na Strejce rákosku, ale s úžasem zpozoroval, jak poslední kousky mladého lískového prutu mizí mezi zuby obrovské koňské tlamy.

" Pomóc, ta potvora sežere celý školní inventář ! Zavolejte okamžitě školníka! ...Co na mě koukáte jako telata?"

...

Po dobu celého toho zmatku se procházel dobromyslný Kušla sem tam po třídě, zkoušel, zda by si mohl podrbat hřbet o tabuli, a svalil ji při té příležitosti na zem; potom jemným pyskem přetáhl několik kuliček na počítadle, jako by si něco přepočítával, a konečně se zamyšleně zadíval na stranou stojící oslovskou lavici, jako by se ptal: " Když už je oslí lavice, proč není také koňská, s nějakými většími jeslemi plnými sena a se žlabem na oves?" Nakonec odešel Kušla ze třídy sám a dobrovolně, a tak jeho náhodné učení skončilo velmi rychle. Pravda, nic se nenaučil, ale aspoň jednu rozumnou věc udělal: snědl školní rákosku.